

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-101

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-101 : Micro Economic Analysis—I)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—**
- (i) Attempt *All* questions.
  - (ii) Figures to the right indicate full marks.
  - (iii) Answers should be precise and to the point.
  - (iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

- 1. Answer any *one* in 500 words :** [20]
  - (1) Explain fully the nature, scope, importance and limitations of Micro Economics.
  - (2) Discuss in detail the basic economic problems of scarcity and choice.

- 2. Answer any *one* in 500 words :** [20]
  - (1) Explain fully the law of Demand.
  - (2) Explain Price and Income effect with the help of Indifference curve.

- 3. Answer any *two* in 250 words :** [20]
  - (1) Explain the revealed preference theory of demand.
  - (2) What is meant by elasticity of demand ? What are the types of Income elasticity of demand.
  - (3) Discuss the law of variable proportions.
  - (4) Give various types of costs of production.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Functions of Price Mechanism
- (2) Cross elasticity of demand
- (3) Internal economics and diseconomics
- (4) Cobb. Douglas Production function
- (5) Average, Marginal and Total Revenue
- (6) Statics and Dynamics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

(1) सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे स्वरूप, व्याप्ती, महत्त्व आणि मर्यादा सविस्तर स्पष्ट करा.

(2) मूलभूत आर्थिक समस्यांची तपशीलवार चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

(1) मागणीचा नियम सविस्तर स्पष्ट करा.

(2) समवृत्ती वक्राच्या साहाय्याने किंमत आणि उत्पन्न परिणाम स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

(1) मागणीचा प्रकट पसंती सिद्धांत स्पष्ट करा.

(2) मागणीची लवचिकता म्हणजे काय ? मागणीच्या उत्पन्न लवचिकतेचे प्रकार कोणते ?

(3) बदलत्या प्रमाणाच्या नियमाची चर्चा करा.

(4) उत्पादन खर्चाचे विविध प्रकार सांगा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) किंमत यंत्रणेची कार्ये
- (2) मागणीची छेदक लवचिकता
- (3) अंतर्गत बचती आणि तोटे
- (4) कॉब-डग्लस उत्पादन फलन
- (5) सरासरी, सीमांत आणि एकूण प्राप्ती
- (6) स्थितीमान आणि गतीमान अर्थशास्त्र.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-102

M.A. (Part I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-102 : Public Finance)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]
  - (1) Discuss the role of Government in organised society and mixed economy.
  - (2) Critically examine Bowen and Lindhal model of benefit approach to taxation.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]
  - (1) Explain the 'Ability to Pay principle' of taxation.
  - (2) What is taxable capacity ? Explain the determinants of taxable capacity.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
  - (1) Explain the types of Incidence of tax.
  - (2) Explain the Wagner's law of public expenditure.
  - (3) Explain the pure theory of public expenditure.
  - (4) Explain the classification of Public Debt.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Fiscal functions of the Government
- (2) Private goods and Public goods
- (3) Shifting of Tax Incidence
- (4) Repayment of public debt
- (5) Wiseman-Peacock Hypothesis
- (6) Social cost-benefit analysis.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

(iv) उत्तर नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) मिश्र अर्थव्यवस्थेत आणि संघटीत समाजव्यवस्थेत शासनाच्या भूमिकेबाबत चर्चा करा.
- (2) बोवेन आणि लिंढालच्या करलाभ दृष्टीकोन प्रतिमानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) करारोपणाचे 'करदेय क्षमता तत्व' स्पष्ट करा.
- (2) करदेय पात्रता म्हणजे काय ? करदेय पात्रता ठरविणारे घटक स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही दोन) : [20]

- (1) करभाराचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) सार्वजनिक खर्चाचा वॅग्नर यांचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (3) सार्वजनिक खर्चाचा शुद्ध सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (4) सार्वजनिक कर्जाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) शासनाची राजकोषीय कार्ये
- (2) खाजगी वस्तू आणि सार्वजनिक वस्तू
- (3) करभाराचे संक्रमण
- (4) सार्वजनिक कर्जाची परतफेड
- (5) वाईजमन्-पिकॉक गृहीते
- (6) सामाजिक खर्च-लाभ विश्लेषण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-103

M.A. (Part I) (Sem. I) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-103 : Agricultural Economics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Discuss the place of agriculture in Indian Economy.

(ii) Evaluate the progress of Indian agriculture during the period of five year plan.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Discuss the “farming as a business or way of life”.

(ii) What is food security ? Explain the problems of food security in developing countries.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the impact of ‘Self-Help Group’ on agricultural credit.

P.T.O.

- (ii) What are the problems of agricultural marketing in India ?
- (iii) Discuss the scope of agricultural management.
- (iv) Explain the present status of Bio-technology.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (i) Report of Dr. Radhakrishna Committee
- (ii) Types of Agricultural Marketing
- (iii) Issues of Livestock
- (iv) The scope of Hybrid Seeds
- (v) Agricultural Productivity
- (vi) Non-Agricultural Rural Credit Institutions.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :—
- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.
  - (ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - (iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
  - (iv) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

1. खालील प्रश्नाची उत्तर 500 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (i) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे स्थान याविषयी चर्चा करा.
- (ii) पंचवार्षिक योजना काळातील भारतीय शेतीच्या प्रगतीचे मुल्यमापन करा.

2. खालील प्रश्नाची उत्तर 500 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (i) “शेती हा एक व्यवसाय किंवा जिवन जगण्याचा मार्ग आहे” चर्चा करा.
- (ii) अन्न सुरक्षा म्हणजे काय ? विकसनशील देशातील अन्नसुरक्षेविषयीच्या समस्या स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) कृषि वित्तपुरवठ्या बाबत 'स्वयंम सहाय्यता' गटाचा परिणाम स्पष्ट करा.
- (ii) भारतातील कृषि विपणनातील समस्या कोणत्या आहेत ?
- (iii) कृषि व्यवस्थापनाच्या व्याप्ती बाबत चर्चा करा.
- (iv) जैव तंत्रज्ञानाची वर्तमान स्थिती स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (i) डॉ. राधाकृष्ण कमिटीचा अहवाल
- (ii) शेतमाल विपणनाच्या पद्धती
- (iii) पशूधनाचा प्रश्न
- (iv) संकरीत बिजाची व्याप्ती
- (v) शेतीची उत्पादकता
- (vi) बिगरशेती ग्रामीण पतपुरवठा संस्था.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-104

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-104 : Indian Economic Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) State the nature of poverty in India. Explain the recent policy of Central Government to eradicate poverty in India.

(ii) Critically evaluate the Economic Reform Policy in India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Critically examine the education policy of the control government of India. What are major problems of education in India.

(ii) Explain the characteristics of Labour Market in India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]

(i) Explain the Health Policy in India.

(ii) Explain the nature of unemployment in India.

(iii) Explain the role of public sector in Indian Economy.

(iv) Explain employment generation programmes of government of Maharashtra.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]
- (i) Demographic features of Indian Economy
  - (ii) Problems of Indian capital market
  - (iii) Nature of liberalisation in India
  - (iv) Problems associated with privatization
  - (v) Problems of Small Industries in India
  - (vi) Problems of Agricultural Marketing in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील कोणताही एक प्रश्नाची 500 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (i) भारतातील दारिद्र्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. भारतातील दारिद्र्य दूर करव्याचे केंद्र शासनाचे अलीकडील काळातील धोरण स्पष्ट करा.
  - (ii) भारतातील आर्थिक सुधारणा धोरणाचे टीकात्मक मुल्यमापन करा.
2. खालील कोणताही एक प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (i) भारतातील केंद्र शासनाचे शैक्षणिक धोरणाचे टीकात्मक परीक्षण करा. भारतातील शिक्षणाचे महत्वाचे प्रश्न कोणते आहेत ?
  - (ii) भारतीय श्रमबाजाराची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) भारतातील आरोग्य धोरण सविस्तर स्पष्ट करा.
  - (ii) भारतातील बेकारीचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.
  - (iii) भारतीय अर्थव्यवस्थेत सार्वजनिक क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.
  - (iv) महाराष्ट्र सरकारचा रोजगार निर्मिती कार्यक्रम स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (i) भारतीय अर्थव्यवस्थेची लोकसंख्या विषयक वैशिष्टे
- (ii) भारतीय भांडवल बाजाराच्या समस्या
- (iii) भारतातील उदारीकरणाचे स्वरूप
- (iv) खाजगीकरणाच्या संदर्भातील समस्या
- (v) भारतातील लघू उद्योगाच्या समस्या
- (vi) भारतीय कृषी विपणन समस्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5504]-105

M.A. (Part-I) (First Semester) EXAMINATION, 2019
ECONOMICS
(EC-105 : Labour Economics)
(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :- (i) Attempt All questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in 500 words each (any one): [20]

(i) Explain the nature, scope and importance of Labour Economics.

(ii) Critically examine the “Modern Theory of Wages”.

2. Answer the following questions in 500 words each (any one): [20]

(i) Explain the nature of Labour Turnover in Industrial Sector in India.

What remedies are adopted by the government to reduce the Labour Turnover?

(ii) What are the causes of Industrial Disputes?

3. Answer the following questions in 250 words each (any two) [20]

(i) Explain the causes of flexibility in Labour Market in India.

(ii) Explain the impact of Collective Bargaining in Wage determination.

(iii) Explain how Labour Absenteeism affects profitability of firm.

(iv) Discuss the role of tripartism in meeting the Industrial Disputes.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four):

[20]

- (i) Scope of Labour Economics
- (ii) Importance of Minimum Wages
- (iii) Labour Migration and Problems in Industrial Sectors
- (iv) Problems of Labour Unions in India
- (v) Wage determination in unorganized sector
- (vi) Exit Policy

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :- (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) :

[20]

- (i) श्रम अर्थशास्त्राचे स्वरूप, व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा.
- (ii) वेतनाच्या आधुनिक सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) :

[20]

- (i) भारतीय औद्योगिक क्षेत्रातील श्रम उलाढालीचे स्वरूप स्पष्ट करा. श्रम उलाढाल कमी करण्यासाठी सरकारने कोणत्या उपाययोजना योजल्या आहेत?
- (ii) भारतातील औद्योगिक कलहाची कारणे कोणती?

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) :

[20]

- (i) भारतातील श्रमबाजारपेठेतील लवचिकतेची कारणे स्पष्ट करा.
- (ii) वेतन निश्चितीतील सामुहिक सौदाशक्तीचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- (iii) उद्योगसंस्थेच्या नफाक्षमतेवर कामगार अनुपस्थितीचा परिणाम कसा होतो ते स्पष्ट करा.
- (iv) औद्योगिक कलह सोडविण्यासाठी त्रिपक्षीय लवादाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- (i) श्रम अर्थशास्त्राची व्याप्ती
- (ii) किमान वेतनाचे महत्व
- (iii) श्रमिक स्थलांतर आणि औद्योगिक क्षेत्राच्या समस्या
- (iv) भारतातील श्रम संघटनांच्या समस्या
- (v) असंघटीत क्षेत्रातील वेतननिश्चिती
- (vi) निर्गमन धोरण

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5504]-106

**M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019
ECONOMICS**

**EC-106 : Co-operation : Theory and Practice
(2008 PATTERN)**

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (1) Explain in detail the basic principles of co-operation.
  - (2) Explain in detail the provisions of Maharashtra Co-operative Act, 1960.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (1) What is co-operative education and training ? Explain the objectives and problems of co-operative training in India.
  - (2) Give a brief account of progress of Urban Co-operative Banks in Maharashtra. What are their weaknesses ? Suggest the measures to eliminate it.

3. Answer the following questions in **250** words (any *two*) : [20]
  - (1) Explain the role of NABARD in rural credit in India.
  - (2) Explain the features of Co-operative Societies Act, 1912.
  - (3) Discuss the weaknesses of Co-operative Movement in India.
  - (4) Explain the need of International co-operative alliance.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Need of Co-operative Supervision
- (2) Problems of Co-operative Training
- (3) Functions of Co-operative Auditor
- (4) Primary Agricultural Co-operative Credit Societies
- (5) Co-operative Movement in Germany
- (6) Characteristics of Co-operation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) सहकाराची मुलभुत तत्त्वे सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) 1960च्या महाराष्ट्र सहकारी कायद्यातील तरतुदी सविस्तर स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) सहकारी शिक्षण व प्रशिक्षण म्हणजे काय ? भारतातील सहकारी प्रशिक्षणाची उद्दीष्टे व समस्या स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्रातील नागरी सहकारी बँकांच्या प्रगतीचा थोडक्यात आढावा घ्या. त्याच्या उणिवा कोणत्या आहेत ? त्या कमी करण्यासाठी उपाय सुचवा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) भारतातील ग्रामीण पतपुरवठ्यातील नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) सहकारी संस्था कायदा 1912ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (3) भारतातील सहकारी चळवळीच्या उणीवांची चर्चा करा.
- (4) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संघटनांची गरज स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) सहकारी पर्यवेक्षणाची आवश्यकता
- (2) सहकार प्रशिक्षणाच्या समस्या
- (3) सहकारी लेखा परिक्षकाची कार्ये
- (4) प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था
- (5) जर्मनीमधील सहकारी चळवळ
- (6) सहकाराची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-107

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-107 : MATHEMATICAL ECONOMICS)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :-**
- (i) Attempt *All* questions.
  - (ii) Figures to the right indicate full marks.
  - (iii) Answer should be precise and to the point.
  - (iv) Use of non-programmable calculator is allowed.

1. Answer the following questions (any one) : [20]

(1) Find the inverse A^{-1} for the following matrix :

$$A = \begin{bmatrix} 4 & 2 & 5 \\ 3 & 1 & 8 \\ 9 & 6 & 7 \end{bmatrix}.$$

(2) In a competitive market, a firm produces two products in the amount Q_1 and Q_2 . The revenue function and the cost functions are given as

$$R = P_1Q_1 + P_2Q_2$$

$$C = 2Q_1^2 + 2Q_2^2$$

where P_1 and P_2 are the prices of product one and two respectively.

Find the profit maximizing outputs.

P.T.O.

2. Answer the following questions (any one) : [20]

(1) A two product firm faces the demand and cost functions below :

$$Q_1 = 40 - 2P_1 - P_2, Q_2 = 35 - P_1 - P_2, C = Q_1^2 + 2Q_2^2 + 10$$

(a) Find the output levels that satisfy the first order condition for maximum profits. (Use fractions)

(b) Check the second order conditions.

(c) What is the maximum profit ?

(2) Find :

(a) The total revenue function and

(b) The demand function, given $mR = 84 - 4Q - Q^2$.

3. Answer the following questions (any two) : [20]

(1) Find the values P_1 and P_2 by Cramer's rule :

$$7P_1 + 2P_2 = 60$$

$$P_1 + 8P_2 = 78$$

(2) Differentiate each of the following functions :

(a) $Y = (4x^2 - 3)(2x^5)$

(b) $Y = \frac{10x^8 - 6x^7}{2x}$.

(3) Find the "equilibrium" price and quantity for the following demand and supply functions :

(a) $Q_s = -20 + 3P$

$$Q_d = 220 - 5P$$

(b) $Q_s = -45 + 8P$

$$Q_d = 125 - 2P$$

(4) For each of the following functions, find the second-order derivative and evaluate it at $x = 3$:

(a) $y = 10x^3 + 8x^2 + 19$

(b) $f(x) = 3x^4 + 5x^3 + 6x$.

4. Answer the following questions (any *four*) : [20]

(1) Given the demand function $Q = 600 - 8P$; derive the inverse demand function.

(2) Solve : $3x + 5y = 34$

$$x + y = 8$$

(3) Find determinant $|A|$;

$$\text{for } A = \begin{bmatrix} 2 & 5 & 2 \\ 1 & 4 & 3 \\ 7 & 1 & 2 \end{bmatrix}.$$

(4) A firm with sales of 150,000 a year expects to grow by 8 percent a year. Determine the expected level of sales in 6 years.

(5) How much interest will be earned on Rs. 1250 for four years at 12 percent ?

(6) Find MR : if $TR = 75Q - 4Q^2$.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-108

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-108 : Demography

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) State and explain the theory of Demographic Transition.

(2) What is meant by quality population ? Discuss the factors affecting quality of population.

2. Answer any *one* the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically examine Family Planning Programme and state its consequences in India.

(2) Elaborate the relationship between growth of population and economic development.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]

(1) Critically examine the Malthus Theory of Population.

(2) State and explain the policy regarding nutrition, education and training in India.

(3) Examine the population trends in recent years in India.

(4) State the population explosion in world.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Meaning and Importance of Demography
- (2) Life Expectancy
- (3) Women Empowerment
- (4) Infant Mortality
- (5) Optimum Population
- (6) Gender Equality Ratio.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (1) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत सांगा व स्पष्ट करा.
- (2) लोकसंख्येची गुणवत्ता म्हणजे काय ? लोकसंख्येच्या गुणवत्तेवर परीणाम करणारे घटक कोणते.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (1) भारतातील कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाचे टिकात्मक परीक्षण करा आणि त्याचे भारतातील परीणाम स्पष्ट करा.
- (2) लोकसंख्या वृद्धी व आर्थिक विकास यामधील संबंधाची सविस्तर चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा : [20]

- (1) माल्थसच्या लोकसंख्या सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) भारतातील लोकांचा पोषण आहार, शिक्षण आणि प्रशिक्षण धोरण सांगा.
- (3) भारतातील लोकसंख्येच्या अलिकडील काळातील प्रवृत्तींचे परीक्षण करा.
- (4) जगातील लोकसंख्या प्रस्फोट सांगा.

4. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- (1) लोकसंख्या शास्त्राचा अर्थ व महत्त्व
- (2) आर्युमान
- (3) महीला सबलिकरण
- (4) बालमृत्यु
- (5) पर्याप्त लोकसंख्या
- (6) लिंग गुणोत्तर समानता.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-201

M.A. (Part I) (Sem. II) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-201 : Micro Economic Analysis-II

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* question in 500 words : [20]

(i) State the features of perfect competition. How is price and output determined under perfect competition.

(ii) What is Monopolistic Competition ? Explain equilibrium of the firm and group under monopolistic competition.

2. Answer any *one* question in 500 words : [20]

(i) State the marginal productivity theory of distribution and its critically examine.

(ii) Explain in detail Marris managerial model of the firm.

3. Answer the following questions in 250 words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the game theory of oligopoly.

(ii) Explain Schumpeter's theory of profit.

(iii) Explain Pareto's optimality conditions.

(iv) Explain why price rigidity exist under oligopoly.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (i) Superiority of IS-LM model
- (ii) Cournot's model of oligopoly
- (iii) Social welfare function
- (iv) Selling cost
- (v) Features of monopolistic competition
- (vi) Risk and uncertainty theory of profit.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

(i) पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये सांगून, पूर्ण स्पर्धेत किंमत आणि उत्पादन निश्चिती कशी होते.

(ii) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा म्हणजे काय ? मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील उत्पादन संस्था आणि समुह यांचा समतोल स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

(i) विभाजनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत सांगून, त्याचे टीकात्मक परिक्षण करा.

(ii) मॉरिशचे उद्योगसंस्थेचे व्यवस्थापकीय प्रतिमान सविस्तर स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन): [20]

- (i) अल्पविक्रेताधिकारातील द्युत/खेळ सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (ii) शुम्पीटरचा नफ्याचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (iii) पॅरोटो पर्याप्ततेचे निकष स्पष्ट करा.
- (iv) अल्पविक्रेताधिकारात किंमत ताठरता अस्तित्वात का येते ते स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (i) IS-LM वक्राचे श्रेष्ठत्व
- (ii) कुर्नोचे अल्पविक्रेताधिकार प्रतिमान
- (iii) सामाजिक कल्याण फलन
- (iv) विक्री खर्च
- (v) मक्तेदारी युक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये
- (vi) नफ्याचा धोका व अनिश्चितेचा सिद्धांत.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-202

M.A. (Part I) (Sem. II) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-202 : Indian Public Finance

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
  - (i) What is Budget ? Explain the economic classification of budget.
  - (ii) State the public debt policy since, 1991.

- 2.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
  - (i) Explain the causes, effects and remedial measures of Indian Fiscal imbalance.
  - (ii) Explain the interdependence of monetary and fiscal policies in India.

- 3.** Answer any *two* questions (in **500** words each) : [20]
  - (i) State the meaning and objectives of Deficit Financing.
  - (ii) Explain the nature and importance of automatic stabilizers of Fiscal Policy.

P.T.O.

- (iii) Explain the provisions of transfer of resources from union to states.
- (iv) "Burden of public debt on Indian economy increasing". Comment.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Balance budget multiplier
- (ii) Reforms indirect taxes
- (iii) Budget deficit
- (iv) Presentation of budget
- (v) Automatic stabilizers
- (vi) Trends in revenue of Local Bodies since 1991.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दात) : [20]

- (i) अंदाजपत्रक म्हणजे काय ? अंदाजपत्रकाचे आर्थिक वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- (ii) 1991 पासूनचे सार्वजनिक कर्ज धोरण सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतीय राजकोषीय असंतुलनाची कारणे, परिणाम आणि उपाय स्पष्ट करा.
- (ii) भारतातील चलनविषयक व राज्यवित्तीय धोरण यांचे परस्परावलंबन स्पष्ट करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 500 शब्दात) : [20]

- (i) तुटीच्या अर्थभरण्याचा अर्थ आणि उद्दिष्टे सांगा.
- (ii) राजकोषीय धोरणाच्या स्वयंचलीत स्थिरकाचे स्वरूप आणि महत्व स्पष्ट करा.
- (iii) केंद्राकडून राज्यांकडे हस्तांतरित होणाऱ्या साधनांच्या तरतुदी विषयी चर्चा करा.
- (iv) “ भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील सार्वजनिक कर्जाचा भार वाढत आहे.” चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) संतुलीत अंदाजपत्रक गुणक
- (ii) प्रत्यक्ष करातील सुधारणा
- (iii) अर्थसंकल्पीय तूट
- (iv) अंदाजपत्रकाचे सादरीकरण
- (v) स्वयंचलीत स्थिरके
- (vi) 1991 पासूनच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या महसुलातील प्रवृत्ती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-203

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-203 : Indian Agricultural Problems and Policies

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the recent SEZ policy in India.

(ii) Critically examine the Employment Guarantee Scheme.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Assess the impact of Mechanization on Agricultural labour in India.

(ii) State the recent Export-Import Policy of Vegetable and Fruits.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the record agricultural problems in India.

(ii) Explain the causes of low efficiency of agricultural labour in India.

(iii) Explain the impact of W.T.O. on Indian Agriculture.

(iv) Explain the problems related to agriculture subsidies.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]
- (i) Policy of Ceiling on Land holding
  - (ii) Problems of Agricultural Export
  - (iii) Efficiency of Service Sector and Indian Agriculture
  - (iv) Unemployment Problem related to Indian Agriculture
  - (v) EXIM Policy-2004
  - (vi) Agricultural Problems in Maharashtra State.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावाते.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न 500 शब्दांत सोडवा : [20]
- (i) विशेष आर्थिक क्षेत्र संदर्भात सद्स्थितीतील भारतीय धोरण स्पष्ट करा.
  - (ii) रोजगार हमी योजनेचे टीकात्मक परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न 500 शब्दांत सोडवा : [20]
- (i) यांत्रिकीकरणाचे भारतीय शेत मजुरावर झालेल्या परिणामांचे मुल्यमायन करा.
  - (ii) भाजीपात आणि फळे या संदर्भातील अलीकडील काळातील आयात-निर्यात धोरण सांगा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) भारतीय शेतीच्या अलीकडील काळातील समस्या स्पष्ट करा.
  - (ii) भारतीय शेतमजुरांच्या अल्पकार्य क्षमतेची कारणे स्पष्ट करा.
  - (iii) जागतिक व्यापार संघटनेचा भारतीय शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
  - (iv) शेती अनुदानाच्या संदर्भात अलीकडील काळातील समस्या स्पष्ट करा.

4. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- (i) कमाल जमिनधारणाविषयक धोरण
- (ii) शेतीविषयक निर्यात धोरणाच्या समस्या
- (iii) सेवा क्षेत्राची कार्यक्षमता आणि भारतीय शेती
- (iv) भारतीय शेतीच्या संदर्भात बेकारीच्या समस्या
- (v) 2004 चे आयात-निर्यात धोरण
- (vi) महाराष्ट्रातील शेतीविषयक समस्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5504]-204

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-204 : Industrial Economics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (1) Write a detailed note on the various sources of Industrial Finance.
  - (2) Critically evaluate the Sargent Florence Theory of Industrial Location.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (1) State the causes of Industrial Imbalance. Explain the measures adopted by government to eliminate Industrial Imbalance.
  - (2) Discuss in detail the factors affecting industrial productivity.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
  - (1) Comment on the role and problems of public sector industries in India.
  - (2) Write a note on the problems of small scale industries.
  - (3) Explain the factors influencing location of industries.
  - (4) Give a brief outline of the industrial policies prior to 1991.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Role of Multi National Corporations in India
- (2) Significance of the study of Industrial Economics
- (3) Role of public sector banks in Industrial Finance.
- (4) Progress of co-operative sector in India
- (5) Difference between Mergers and Amalgamation
- (6) Effects of industrial monopoly.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (1) औद्योगिक वित्त पूरवठ्याच्या विविध स्रोतांवर सविस्तर टिप लिहा.
- (2) औद्योगिक स्थानियीकरणाचा 'सार्जेंट फ्लोरेन्स' यांच्या सिद्धांताचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (1) औद्योगिक असमतोलाची कावणे सांगुन तो कमी करण्यासाठीचे सरकारचे उपाय स्पष्ट करा.
- (2) औद्योगिक उत्पादकतेवर परीणाम करणाऱ्या घटकांची सविस्तर चर्चा करा.

3. खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) भारतातील सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योगांची भूमिका आणि समस्या यावर भाष्य करा.
- (2) लघु उद्योगांच्या समस्यांवर भाष्य करा.
- (3) उद्योगाच्या स्थानियीकरणावर परीणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- (4) 1991 पूर्वीच्या औद्योगिक धोरणांची थोडक्यात रुपरेषा लिहा.

4. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) भारतातील बहुराष्ट्रीय कंपण्यांची भूमिका
- (2) औद्योगिक अर्थशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व
- (3) औद्योगिक वित्त पूरवठ्यातील सार्वजणिक क्षेत्रातील बँकांची भूमिका
- (4) भारतातील सहकारी क्षेत्राची प्रगती
- (5) एकत्रीकरण व संयोगीकरण यातील फरक
- (6) औद्योगिक मक्तेदारीचे परिणाम.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-205

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-205 : Rural Development

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer the following in **500** words (*any one*) : [20]

(i) What is rural development ? Explain the scope and importance of rural development.

(ii) Evaluate the contribution of irrigation and rural electrification in India's rural development.

2. Answer the following in **500** words (*any one*) : [20]

(i) Discuss the causes of rural poverty in India and what are measures adopted by the Government of India.

(ii) State and explain the achievements of Swarna Jayanti Gram Swarozgar Yojana.

3. Answer any *two* questions in **250** words each : [20]

(i) Explain the nature and achievements of Green Revolution in India.

(ii) Explain the features of V.M. Dandekar approach of rural development.

(iii) Explain the nature and causes of rural unemployment.

(iv) Evaluate the success of tribal development programme in India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]
- (i) Importance of rural development
  - (ii) Marginal Farmers and Agricultural Labour Agency (MFAL)
  - (iii) Role and problems of rural transport
  - (iv) Role of Self Help Groups (SHGs) in eliminating rural poverty
  - (v) Employment Guarantee Scheme (EGS)
  - (vi) Problems of Rural Electrification.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) ग्रामीण विकास म्हणजे काय ? ग्रामिण विकासाचे व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा.
  - (2) भारताच्या ग्रामिण विकासातील जलसिंचन आणि विद्युतीकरणाच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) भारतातील ग्रामिण दारीद्र्याची चर्चा करा आणि भारत सरकारने दारीद्र कमी करण्यासाठी स्वीकारलेले उपाय कोणते ?
  - (2) सुवर्ण जयंती ग्राम स्वयंरोजगार योजनेची फलश्रुती सांगा व स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (1) भारतातील हरीत क्रांतीचे स्वरूप व फलश्रुती स्पष्ट करा.
  - (2) ग्रामिण विकासाबाबतचा व्ही.एम. दांडेकर दृष्टीकोनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - (3) ग्रामिण बेरोजगारिचे स्वरूप आणि कारणे स्पष्ट करा.
  - (4) भारतातील आदिवासी विकास कार्यक्रमांच्या यशाचे मुल्यमापन करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) ग्रामिण विकासाचे महत्व
- (2) एम.एफ.ए.एल (MFAL)
- (3) ग्रामिण वाहतुकीची भूमिका आणि समस्या
- (4) ग्रामिण दारीद्र कमी करण्यातील स्वयं-साह्यता गटाची भूमिका
- (5) रोजगार हमी योजना
- (6) ग्रामिण विद्युतिकरणाच्या समस्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-206

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-206 : Computer Application in Economic Analysis)

(2008 PATTERN)

Time : 2½ Hours

Maximum Marks : 60

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Attempt any *one* of the following : [1×15=15]

(1) Explain the working of online banking. What are the advantages and disadvantages of online banking ?

(2) What is Internet ? Explain the different technical components required for Internet.

2. Attempt any *one* of the following (A or B) : [1×15=15]

(A) (1) What is operating system ? Explain the services provided by operating system. [8]

(2) Explain sorting and filtering of data in MS-Excel. [7]

P.T.O.

Or

- (B) (1) What is topology in Network ? Explain any *two* network topology with diagram. [8]
- (2) Explain the difference between B2C and B2B business model. [7]

3. Attempt any *three* of the following : [3×5=15]

- (1) Explain the difference between Hardware, Software and Firmware.
- (2) Explain any *five* features of windows operating system.
- (3) What is electronic transaction ? What do you mean by T + 2 delivery transaction ?
- (4) Explain the steps of creating chart in MS-Excel.
- (5) Explain G2B and G2C business model with suitable example.

4. Attempt any *three* of the following : [3×5=15]

- (1) Explain the block diagram of a computer.
- (2) List any *two* applications from accessories group and explain any *one* in detail.
- (3) Explain the impact of computer on education, business and research.
- (4) Explain 'sum' and 'if' function used in MS-Excel.
- (5) What are the advantages and electronic stock exchange.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-207

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-207 : Statistical Techniques)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Answers should be precise and to the point.

(iii) Use of non-programmable calculator is allowed.

(iv) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt only one :

[20]

(a) Price of Commodity	Supply
(y)	(x)
05	90
28	409
10	120
09	155
20	72
15	153
12	130
26	452
18	250
12	199

Find the elasticity of supply at $(\bar{X}, \bar{Y})$ for the above data.

P.T.O.

- (b) Show that the following distribution is platykurtic. Find the kurtosis by any method known to you :

X	Y
10	05
11	10
12	20
13	30
14	20
15	10
16	05

2. Attempt any *one* : [20]

(a) Five students attend a class and get respectively 42, 39, 48, 60, 41 marks, seven other students attending another class get marks 38, 42, 56, 64, 68, 69 and 62. Is there any significant difference between the classes.

(b) Fit an equation of the form $y = a + bx + ix^2$ to the data given below :

X	Y
1	25
2	28
3	33
4	39
5	46

3. Attempt any *two* : [20]

(a) The 500 items from a factory are examined and found to be 2% defective. 800 similar items from second factory are found to have only 1.5 defective. Can it reasonably be concluded that the product of the first factory are inferior to those of second

Given : $(121 = 1.645)$

- (b) A problem in business statistics is given to four students A, B, C and D. Their respective chances of solving it are $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{5}$ and $\frac{1}{6}$. What is the probability that the problem will be solved by any two of them.
- (c) Explain fully scatter diagram, with its advantages and disadvantages.
4. Attempt any *four* : [20]
- (a) Discuss the weak point of various measures of central tendency.
- (b) Comment : Regression equations are irreversible.
- (c) What are the main features of Poisson distribution ?
- (d) Give the various applications of 't' distribution in Statistics.
- (e) Discuss measures of dispersion, indicating their uses.
- (f) Explain the types of errors in hypothesis testing.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5504]-208

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-208 : Community Development and Planning

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Explain population and social policy in Indian context.

(ii) Elaborate the Schumpeterian Theory of underdevelopment.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Critically evaluate the planning in India.

(ii) Write the theory of dependency.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) State the interdependence of social development and the environment.

(ii) State the International Population Policy.

(iii) Explain briefly the foundations of social theory.

(iv) Explain *two* case studies of development from India.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]
- (i) Redistribution of income and economic growth
  - (ii) Social investment and social growth
  - (iii) Planning and aid
  - (iv) Forward and backward linkages in development
  - (v) Asset vulnerability framework
  - (vi) Social capital.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणताही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) भारताच्या संदर्भात लोकसंख्या आणि सामाजिक धोरण स्पष्ट करा.
  - (ii) शुम्पीटर यांचा अल्पविकासाचा सिद्धांत विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) भारतातील नियोजनाचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.
  - (ii) अवलंबित्वाचा सिद्धांत लिहा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (i) पर्यावरण आणि सामाजिक विकास यांचे परस्परावरलंबीत्व सांगा.
  - (ii) आंतरराष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण स्पष्ट करा.
  - (iii) सामाजिक सिद्धांताचा पाया थोडक्यात स्पष्ट करा.
  - (iv) भारताच्या विकासासंबंधातील कोणतेही दोन व्यष्टी अभ्यास स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (i) उत्पन्नाची पुनर्विभागणी आणि आर्थिक विकास
- (ii) सामाजीक गुंतवणूक आणि आर्थिक वृद्धी
- (iii) नियोजन आणि मदत
- (iv) विकासातील पुरानुबंधन आणि पश्चानुबंधन
- (v) मालमत्ता अस्थिरता आराखडा
- (vi) सामाजीक भांडवल.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-301

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-301 : Macro Economic Analysis-I)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt all questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain with diagram two sector, three sector and four sector model of the circular flow of income.

(2) Explain Relative Income Hypothesis of Consumption.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is social accounting ? Explain the components of social accounting.

(2) Explain Fisher's approach to quantity theory of money.

3. Answer the following questions **250** words each (any *two*) : [20]

(1) Explain the factors affecting marginal efficiency of capital.

(2) State RBI's approach to money supply.

(3) Explain flow of funds accounting.

(4) Explain Liquidity trap and its implications.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Leakages of Investment Multiplier.
- (2) Implications of Psychological Law of Consumption
- (3) Principle of Acceleration
- (4) High-powered Money
- (5) LM Curve
- (6) Cambridge Equations.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

(1) उत्पन्नाच्या चक्राकार प्रवाहाचे दोन क्षेत्रीय, तीन क्षेत्रीय व चार क्षेत्रीय प्रतिमान आकृतीसह स्पष्ट करा.

(2) उपभोगाची सापेक्ष उत्पन्न परिकल्पना स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

(1) सामाजिक लेखांकन म्हणजे काय? सामाजिक लेखांकनाचे घटक स्पष्ट करा.

(2) फिशर यांचा चळन संख्यामान सिद्धांताचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नाची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

(1) भांडवलाच्या सीमांत कार्यक्षमतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

(2) रिझर्व्ह बँकेचा पैशाच्या पुरवठ्याचा दृष्टिकोन सांगा.

(3) निधी प्रवाह लेखांकन स्पष्ट करा.

(4) रोखता सापळा आणि त्याचे अन्वयार्थ स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) गुंतवणूक गुणकाच्या गळती
- (2) उपभोगासंबंधीच्या मानसशास्त्रीय नियमाचे अन्वयार्थ
- (3) प्रवेगतत्व
- (4) उच्चशक्ती पैसा
- (5) एल.एम (LM) वक्र
- (6) केंब्रिज समीकरणे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-302

M.A. (Part II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(EC-302 : Economics of Growth)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams wherever necessary.

- 1.** Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (1) How does capital, labour and technology affect the process of economic growth ?
  - (2) Explain the Adam Smith and Ricardo Theory of Development of Capitalistic Economy.

- 2.** Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (1) Critically examine the Harrod and Domar Model of Growth.
  - (2) Critically examine the Malthusian Theory of Development.

- 3.** Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
  - (1) Explain the characteristics of growth.
  - (2) Explain the theory of social change.
  - (3) State the capital controversy.
  - (4) Explain the growth model of Pasinetti.

P.T.O.

4. Write short notes in **100** words each (any *four*) : [20]

- (1) Growth model of Kaldor
- (2) Innovation
- (3) Intellectual capital
- (4) Optimal saving
- (5) Role of credit and profit in capitalism
- (6) Embodied and disembodied technique progress.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) प्रश्नाच्या उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) आर्थिक वृद्धी प्रक्रियेत भांडवल, श्रम आणि तंत्रज्ञान यांचा कशा प्रकारे परिणाम होतो.
- (2) अँडमस्मिथ आणि रिकार्डो यांचा भांडवलशाही अर्थव्यवस्था विकास सिद्धांत स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) हॅरोड-डोमर यांच्या आर्थिक वृद्धी प्रतिमानाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) माल्थस यांच्या आर्थिक विकास सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : [20]

- (1) वृद्धीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा
- (2) सामाजिक बदलाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

- (3) भांडवल विरोधाभास सांगा
- (4) पॅसिनिटी याचे आर्थिक वृद्धी प्रतिमान.

4. खालील टीपा प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) कॅल्डोर यांचे वृद्धी प्रतिमान
- (2) नवप्रवर्तन
- (3) बौद्धिक-भांडवल
- (4) पर्याप्त बचत
- (5) पत व नफा यांची भांडवलशाहीतील भूमिका
- (6) अंगभूत आणि बिगर अंगभूत तांत्रिक प्रगती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-303

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-303 (A) : Research Methodology

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Explain the importance and utility of social science research.
  - (ii) Explain mean, median and mode with the help of examples.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
  - (i) Explain the various methods of collection of data.
  - (ii) Describe the stages in report writing.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
  - (i) What are the systems available for information ?
  - (ii) Explain the process of hypothesis testing.
  - (iii) Distinguish between research methods and research methodology.
  - (iv) What are the different types of questionnaire ?

P.T.O.

4. Write short notes on any four : [20]

- (i) Interview
- (ii) Questionnaire construction
- (iii) Chi-square test
- (iv) Types of graphs and their utility
- (v) Co-relation
- (vi) Advantages of computerised data processing.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :—
- (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
  - (ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - (iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
  - (iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (i) सामाजिक शास्त्रातील संशोधनाचे महत्व व उपयोगिता स्पष्ट करा.
- (ii) गणितीमाध्य, मध्यगा आणि बहुलक यांचे उदाहरणाच्याद्वारे स्पष्टीकरण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (i) माहिती संकलनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
- (ii) संशोधन अहवाल लेखनातील विविध टप्पांचे वर्णन करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

(i) माहिती संकल्पनासाठी कोणकोणत्या प्रणाली उपलब्ध आहेत ?

(ii) अनुमान परीक्षण प्रक्रिया स्पष्ट करा.

(iii) संशोधन पद्धती आणि संशोधन पद्धती यामध्ये फरक करा.

(iv) प्रश्नावलिचे विविध प्रकार कोणते आहेत ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : [20]

(i) मुलाखत

(ii) प्रश्नावली बांधणी

(iii) काय-स्कवेअर चाचणी (chi-square test)

(iv) आलेखांचे प्रकार व त्यांची उपयुक्तता

(v) सहसंबंध

(vi) संगणकीकृत तथ्य प्रक्रीयेचे फायदे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-304

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-303 (B) : Econometrics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Use of non-programmable calculator is allowed.

(v) Symbols have their usual meaning.

1. Answer any *one* of the following questions :

[20]

(i) The following table gives the data of rice yield and usage of pesticide on 10 plots of land.

Rice (Y)	Pesticide (X)
40	6
44	10
46	12
48	14
52	16
58	18
60	22
68	24
74	26
80	32

P.T.O.

- (a) Estimate the linear regression of Y on X.
- (b) Test the significance of the regression coefficient at 5% level of significance.
- (ii) What is multicollinearity ? Discuss sources, consequences and remedial measures of multicollinearity.

2. Answer any *one* of the following questions : [20]

- (i) Compute the Karl Pearson's correlation coefficient between X and Y provided below :

X	Y
167.8	260.8
173.1	272.8
176.2	285.6
180.0	297.1
186.2	310.1
190.7	323.2
195.2	336.2

- (ii) State the reduced form equations for the following structural equations and test whether the parameters of the demand and supply equations are identified or not using indirect least squares method :

$$q = a_1 + b_1p + u_1 \rightarrow \text{Demand}$$

$$q = a_2 + b_2p + c_2R + u_2 \rightarrow \text{Supply}$$

where :

q = quantity

p = price

R = Rainfall.

- 3.** Answer any *two* of the following questions : [20]
- (i) State the assumptions of ordinary least squares method.
  - (ii) Explain rank and order conditions of identification in simultaneous equations model.
  - (iii) State and explain features of profit model.
  - (iv) What are dummy variables ? Explain how dummy variable can be used in linear regression model.
- 4.** Answer any *four* of the following questions : [20]
- (i) State the economic applications of time series analysis.
  - (ii) Explain vector autoregression (VAR) as a forecasting technique.
  - (iii) Explain confidence interval approach to hypothesis testing.
  - (iv) Explain the methodology of econometric research.
  - (v) Explain type-I and type-II error.
  - (vi) State different models of time series.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5504]-305

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

(Optional Paper)

EC-304 : Banking and Financial Institutions

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]
  - (1) Explain the structure and role of financial system in India.
  - (2) Explain the banking sector reforms in India.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]
  - (1) Explain the role and working of Industrial Finance Corporation of India.
  - (2) Explain the functions and working of International Monetary Fund.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
  - (1) Explain the functions of financial sector in India.
  - (2) Explain the growth of commercial banks in India.
  - (3) Explain the nature of Non-Banking Financial Institutions in India.
  - (4) Explain the determinants of foreign capital flow.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Reserve Bank of India
- (2) Co-operative Banks
- (3) Life Insurance Corporation of India
- (4) Small Industries Development Bank of India
- (5) International Finance Corporation
- (6) Foreign Exchange Market.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) भारतातील वित्तीय व्यवस्थेची रचना व भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील बँकींग क्षेत्रातील सुधारणा स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) भारतीय औद्योगिक वित्त महामंडळाची भूमिका आणि कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- (2) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये आणि कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) भारतातील वित्तीय क्षेत्राची कार्ये स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील व्यापारी बँकांची वृद्ध स्पष्ट करा.
- (3) भारतातील बँकेतर वित्तीय संस्थांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (4) विदेशी भांडवली प्रवाहाचे निर्देशक घटक स्पष्ट करा.

4. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) भारतीय रिझर्व बँक
- (2) सहकारी बँका
- (3) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ
- (4) भारतीय लघुउद्योग औद्योगिक विकास बँक
- (5) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडळ
- (6) विदेशी चलन विनिमय बाजार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-306

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

Optional Paper

EC-305 : Welfare Economics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Make a comparison among production, optimum, consumption optimum and social optimum.

(ii) What is Pareto optimality ? Explain briefly the conditions of Pareto optimality.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain in detail Samuelson's utility possibility curve.

(ii) What is optimum resource allocation ? Explain the importance of optimum resource allocation in welfare maximization.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain Kaldor and Hicks contribution in welfare economics.

(ii) Explain Bergson's social welfare function.

(iii) Explain in brief Marshallian welfare economics.

(iv) Explain the principle of compensating variations.

P.T.O.

4. Write short notes on any four : [20]
- (i) Arrow's impossibility theorem
  - (ii) Scitovsky double criterion
  - (iii) External economies
  - (iv) Top level optimum
  - (v) Marginal cost pricing
  - (vi) Issues in income distribution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (i) उत्पादन पर्याप्तीकरण, उपभोग पर्याप्तीकरण आणि सामाजिक पर्याप्तीकरण यांच्यात तुलना करा.
  - (ii) परेटोची इष्टमता म्हणजे काय ? परेटोच्या इष्टमतेच्या अटी थोडक्यात स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (i) सॅम्युएलसनचा उपयोगिता शक्यता वक्र सविस्तर स्पष्ट करा.
  - (ii) संसाधनाचे पर्याप्त वितरण म्हणजे काय ? संसाधनाच्या पर्याप्त वितरणाचे कल्याण महत्तमीकरणातील महत्व स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) कॅल्डोर आणि हिक्स यांचे कल्याणकारी अर्थशास्त्रातील योगदान स्पष्ट करा.
  - (ii) बर्गसन यांचे सामाजिक कल्याण फलन स्पष्ट करा.
  - (iii) मार्शल यांचे कल्याणकारी अर्थशास्त्र संक्षिप्त स्पष्ट करा.
  - (iv) भरपाई बदल तत्व स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- (i) अॅरोचा अशक्यता सिद्धान्त
- (ii) स्किटोव्हस्कीचा दुहेरी निकष
- (iii) बाह्य बचती
- (iv) उच्चतम इष्टतमता
- (v) सीमान्त खर्च मूल्यनिर्धारण
- (vi) उत्पन्न विभाजनातील समस्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-307

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

Optional Paper

EC-306 : Economics of Finance

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Define securities. Explain the general features of securities.

(ii) Explain in detail the functions and working of SEBI.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain in detail 'Capital Asset Pricing Model'.

(ii) Explain in detail the types of derivative market.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the efficient market hypothesis.

(ii) Explain the types of stock flow.

(iii) Explain the mechanics of swap.

(iv) Explain the features of forward contracts.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (i) Stock Indices
- (ii) Government Bond
- (iii) Net Present Value
- (iv) Over the Counter Market
- (v) Speculators
- (vi) Index-linked Bonds.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

- (ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
- (iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (i) प्रतिभूतीची व्याख्या द्या. प्रतिभूतीची सर्वसाधारण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ii) सेबीची कार्ये व कामकाज सविस्तर स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (i) भांडवली मालमत्ता किंमत प्रतिमान स्पष्ट करा.
- (ii) अनुजात बाजाराचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) कार्यक्षम बाजार गृहीतके स्पष्ट करा.
- (ii) रोखे प्रवाहाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (iii) अदलाबदलाची (swap) यंत्रणा स्पष्ट करा.
- (iv) वायदे कराराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- (i) रोखे निर्देशांक
- (ii) सरकारी रोखे
- (iii) निव्वळ वर्तमान मूल्य
- (iv) त्वरीत विनिमय बाजार
- (v) सट्टेबाज
- (vi) निर्देशांक संलग्न रोखे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-308

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-307 : Economics of Environment

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What is environment ? Explain the different types of environment.

(ii) Explain the instruments for controlling water and air pollution.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain in detail the effects of environment in human lives.

(ii) Explain the theories of optimal use of exhaustible and renewable resources.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the concept of Sustainable Development.

(ii) Explain the role of environment education in controlling pollution.

(iii) Explain the benefits of social forestry.

(iv) Explain the new model of pollution control.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]
- (i) Environmental and W.T.O.
  - (ii) Environmental Values
  - (iii) Household Production Model
  - (iv) Human Capital
  - (v) Central Pollution Control Board
  - (vi) Environmental Laws.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 शब्दात लिहा : [20]
- (1) पर्यावरण म्हणजे काय ? पर्यावरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
  - (2) जळप्रदुषण व हवाप्रदुषण नियंत्रणाचे साधने स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 शब्दात लिहा : [20]
- (1) पर्यावरणाचे मानवी जीवनावरील होणारे परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.
  - (2) नाशपावणारी संसाधने आणि पुनरुज्जीवन संसाधने यांचा वाजवी उपयोग करण्यासंदर्भातील सिद्धांत स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (1) शाश्वत विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.
  - (2) प्रदुषण नियंत्रणातील पर्यावरण शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.
  - (3) सामाजिक वनीकरणाचे फायदे स्पष्ट करा.
  - (4) प्रदुषण नियंत्रणाचे नवीन प्रतिमान स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) पर्यावरण आणि जागतिक व्यापार संघटना
- (2) पर्यावरण मूल्ये
- (3) कौटुंबिक उत्पादन प्रतिमान
- (4) मानवी भांडवळ
- (5) केंद्रिय प्रदुषण नियंत्रण मंडळ
- (6) पर्यावरणीय कायदे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-401

M.A. (Part II) (Sem. IV) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-401 : Macro Economic Analysis-II

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Explain the structuralist theory of Inflation.

(ii) Explain the effectiveness of monetary and fiscal policy to control business cycle.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Critically examine the Keynesian theory of Interest.

(ii) State the explain Tobin's model of demand for money.

3. Answer the following questions in detail with **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the short-run and long-run Phillip's curve.

P.T.O.

- (ii) State and explain Monetarist Approach to Inflation.
- (iii) Explain the extension of IS-LM model with Government Sector.
- (iv) Discuss the natural rate of unemployment hypothesis.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (i) Keynesian thoughts
- (ii) Goodwin's model of trade cycle
- (iii) Tobin's modified Phillips curve
- (iv) Neo-classical theory of Interest
- (v) Keynesian approach to Inflation
- (vi) Classical thoughts.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) योग्य त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या काढा.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची 500 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]

(i) चलनवाढीचा संरचनावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

(ii) व्यापारचक्र नियंत्रणामध्ये चलनविषयक व राज्यकोषीय धोरणाची परिणामकारकता स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची 500 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]

(i) केन्सच्या व्याजदर सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

(ii) पैशाच्या मागणीचे टोबिनचे प्रतिमान सांगा व स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) अल्पकालीन व दीर्घकालीन फिलिप्स वक्र स्पष्ट करा.
- (ii) चलनवाढीचा मुद्रावादी दृष्टिकोण सांगा व स्पष्ट करा.
- (iii) IS-LM प्रतिमानाचा शासकिय क्षेत्राशी विस्तार स्पष्ट करा.
- (iv) बेकारीच्या नैसर्गिक दर गृहितकाची चर्चा करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]

- (i) केन्सचे विचार
- (ii) गॉडविनचे व्यापारचक्र प्रतिमान
- (iii) टॉबिनचा सुधारित फिलिप्स वक्र
- (iv) व्याजाचा नवसनातन सिद्धांत
- (v) चलनवाढविषयक केन्सचा दृष्टिकोण
- (vi) सनातनवादी विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-402

M.A. (Part II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-402 : Economics of Development

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw a neat diagram wherever necessary.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Discuss the theory of Demographic Transition in Indian context.

(ii) Explain fully 'Big Push' Theory of economic growth.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Discuss the importance of infrastructure in agriculture and industrial development.

(ii) 'International trade is an engine of growth.' Discuss.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Distinguish between Absolute and Relative Poverty.

P.T.O.

- (ii) Explain the concept of technical dualism.
- (iii) Explain the role of agriculture in economic development.
- (iv) Explain the types of borrowing.

4. Write short notes in **100** words each (any *four*) : [20]

- (i) Food security
- (ii) Vicious circle of poverty
- (iii) Balanced growth
- (iv) Small scale production
- (v) Static gains from trade
- (vi) Burden of borrowing.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे **500** शब्दात लिहा (कोणताही **एक**) : [20]

(i) लोकसंख्या संक्रमणाच्या सिद्धांताची भारताच्या संदर्भात चर्चा करा.

(ii) आर्थिक वृद्धीचा 'प्रबळ धक्का' सिद्धान्त सविस्तर स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे **500** शब्दात लिहा (कोणताही **एक**) : [20]

(i) शेती व औद्योगिक विकासातील आधारभूत संरचनेच्या महत्त्वाची चर्चा करा.

(ii) 'आंतरराष्ट्रीय व्यापार आर्थिक वाढीचे यंत्र आहे' चर्चा करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन): [20]
- (i) निरपेक्ष दारिद्र्य आणि सापेक्ष दारिद्र्य यात भेद करा.
  - (ii) तांत्रिक द्विविधतेची संकल्पना स्पष्ट करा.
  - (iii) आर्थिक विकासातील शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.
  - (iv) कर्जाचे प्रकार स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात 100 शब्दात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (i) अन्न सुरक्षितता
  - (ii) दारिद्र्याचे दुष्ट चक्र
  - (iii) समतोल वृद्धी
  - (iv) लहान प्रमाणावरील उत्पादन
  - (v) व्यापारापासून मिळणारा स्थितीशील लाभ
  - (vi) कर्जाचा भार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-403

**M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019
ECONOMICS**

**EC-403 : International Economics
(2008 PATTERN)**

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Explain critically the Comparative Cost Advantage theory of international trade.

(ii) What is exchange control ? Examine the methods of exchange control.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Describe the changes in the composition of India's foreign trade since 1991. What do these changes indicate ?

(ii) What is Balance of Payments ? Explain in detail the components of Balance of Payments.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(i) Explain the role of Multinational Corporations in India.

(ii) Explain Leontief Paradox.

(iii) Explain briefly the types of Terms of Trade.

(iv) Describe the merits and demerits of fixed exchange rate.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]
- (i) Assumptions of Heckscher-Ohlin theory of international trade
  - (ii) Types of Tariffs
  - (iii) Causes for disequilibrium in Balance of Payments
  - (iv) Measures for export promotion
  - (v) Objectives of International Monetary Fund
  - (vi) Structure of World Trade Organization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

- (ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (iii) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावित.
- (iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
- (v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची 500 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]
- (i) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या तौलनिक परिव्यय लाभ सिद्धान्ताचे टिकात्मक स्पष्टीकरण द्या.
  - (ii) विनिमय नियंत्रण म्हणजे काय ? विनिमय नियंत्रणाच्या पद्धतीचे परीक्षण करा.
2. खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा (कोणताही एक) : [20]
- (i) भारताच्या परकिय व्यापाराच्या रचनेतील 1991 पासूनच्या बदलांचे वर्णन करा हे बदल काय दर्शवितात ?
  - (ii) व्यवहारतोल म्हणजे काय ? व्यवहारतोलाचे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भारतातील भूमिका स्पष्ट करा.
  - (ii) लिऑन्टीफचा विरोधाभास स्पष्ट करा.
  - (iii) व्यापार शर्तीचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
  - (iv) स्थिर विनिमय दराचे गुण-दोष वर्णन करा.

4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (i) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या हेक्चर-ओहलिन सिद्धान्ताची गृहिते
- (ii) प्रशुल्कांचे प्रकार
- (iii) व्यवहारतोलातील असंतुलनाची कारणे
- (iv) निर्यात प्रोत्साहनासाठीचे उपाय
- (v) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधीची उद्दिष्टे
- (vi) जागतिक व्यापार संघटनेची रचना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5504]-404

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

ECONOMICS

EC-405 : History of Modern Economic Analysis

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *all* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What is the main contribution by Paul Krugman for understanding the concept of 'Globalization' ?

(ii) Critically explain theory of value of Hicks.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain in detail the contribution by Meade in international trade.

(ii) Explain the classical approach of inflation.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]

(i) Explain Ohlin's Theory of International Trade.

(ii) State the contribution by Gunnar Myrdal in Development in Economics.

(iii) Explain Portfolio theory by Tobin.

(iv) Explain the Impossibility Theorem by Arrow.

P.T.O.

4. Write short notes on (any four) : [20]
- (i) Welfare Economics by Amartya Sen
  - (ii) Goodwin's Model
  - (iii) Nash equilibrium theory
  - (iv) Revealed preference
  - (v) Game theory
  - (vi) IS-LM model by Hicks.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उतरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
- (i) 'जागतिकीकरण' संकल्पना समजावून सांगण्यात पॉल क्रुगमनचा काय सहभाग होता ?
  - (ii) हिकसयांच्या मूल्यसिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) आंतरराष्ट्रीय व्यापार विषयात मीडचे योगदान स्पष्ट करा.
  - (ii) चलनवाढीचा सनातनवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्नाचे प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
- (i) ओहलीनचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांत स्पष्ट करा.
  - (ii) विकासाच्या अर्थशास्त्रातील गुन्नर मिर्दालचे योगदान सांगा.
  - (iii) टोबीनचा रोखासंग्रह सिद्धांत स्पष्ट करा.
  - (iv) अॅरोचा अशक्यता सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (i) अमर्त्य सेन यांचे कल्याणकारी अर्थशास्त्र
- (ii) गुडविनचे प्रतिमान
- (iii) नॅशचा संतुलन सिद्धांत
- (iv) प्रगट पसंती
- (v) द्यूत सिद्धांत
- (vi) हिक्सचे IS-LM प्रतिमान.